

**HUSZÁR GYÖRGY:
BUGYI BALÁZS (1911–1982)¹**

**Digitalizálták a Magyar Tudománytörténeti Intézet munkatársai, Gazda István
vezetésével, közreműködött: Szállási Árpád**

Bugyi Balázs, az orvostudományok kandidátusa, ny. rendelőintézeti főorvos, a Magyar Orvostörténelmi Társaság tb. tagja Kolozsvárott született 1911. május 21-én. 1935-ben nyert orvosi oklevelet, 1937-ben bölcsészdoktorátust vegyészeti tárgykörből, majd belgyógyász és radiológus szakorvosi képesítést. Életútját munkahelyei és tudományos munkásságának eredményei jellemzik. Munkahelyei – a körülmények nem mindig szerencsés alakulása folytán – gyakran változtak. Dolgozott hazai és külföldi egyetemi intézetekben, kolozsvári és budapesti egyetemi klinikákon, az Egészségügyi Minisztériumban, budapesti és vidéki kórházakban és rendelőintézetekben. Tudományos érdeklődését, de még inkább kutatási lehetőségeit az újabb és újabb munkahelyei is befolyásolták. Így érthető, hogy foglalkozott sugár-biológiával és -kémiaiával, belgyógyászattal, röntgenológiával, sportorvostannal, munka- és üzemegészségüggyel, antropológiával és nem utolsósorban – igen szívesen – orvostörténelemmel, paleopatológiával és paleoantropológiával.

A szorgalmas, tudományszerető orvosnak három idegen nyelvű monográfiája és szinte hihetetlenül nagyszámú, közel 500 – részben idegen nyelvű – közleménye jelent meg. Orvostörténelmi tárgyú és vonatkozású közleményeinek száma közel 100, beleértve a paleoantropológiát és -patológiát is.² Az Orvostörténeti Közleményekben 1960–1977 között 22,³ a

¹ Forrás: Huszár György: Bugyi Balázs (1911–1982). = Orvostörténeti Közlemények 97–99. (1982) p. 326.

² Bugyi Balázs orvostörténeti tanulmányai közül az alábbiakat emeltük ki (– a szerk. összeáll.):

Bugyi Balázs: Ismeretlen adatok a magyar röntgenológia történetéből. = Magyar Radiológia, 1961. pp. 372–377.

Bugyi Balázs: Röntgen életének néhány kevésbé ismert adata. = Orvosi Hetilap, 1963. pp. 365–367.

Bugyi Balázs: A korszerű iparegészségügy megteremtője: L. R. Villermé. = Orvosi Hetilap, 1963. pp. 2480–2481.

Bugyi Balázs: A biofizika egy érdekes tévedésének jubileumára: a rejtélyes N-sugarakról. = Orvosi Hetilap, 1964. pp. 87–88.

Bugyi Balázs: A századfordulót megelőző hazai röntgenlaboratóriumok gazdasági és forgalmi adatai. = Orv. és Techn., 1964. pp. 184–189.

Bugyi Balázs: A magyar röntgenfolyóiratok történeti áttekintése. = Orvosi Könyvtáros, 1964. pp. 53–56.

Bugyi Balázs: Emlékezés Haberle Károlyra születésének 200. évfordulójára. = Időjárás, 1964. pp. 60–61.

Bugyi Balázs: Régi magyar röntgenintézetek. = Radiológiai Közlemények, 1964. pp. 25–32.

Bugyi Balázs: Zur Medizingeschichte Ungarns in der Zeit der türkischen Besetzung (1526–1686). In: Vade Mecum des 19. Internationalen Kongresses für Geschichte der Medizin. Basel, 1964. p. 127.

Bugyi Balázs: Az első sugárátalmak hazánkban. = Orvosi Hetilap, 1965. pp. 468–469.

Bugyi Balázs: Érdekességek a magyar röntgentechnika történetéből. = Radiológiai Közlemények, 1965. pp. 141–164.

Bugyi Balázs: Évezredek nyomában. 2. Az ókori orvostudomány. = Orv. és Techn., 1965. pp. 92–94.

Bugyi Balázs: A röntgenológia hőskora Magyarországon. 1. rész. 1896–1920. = Radiológiai Közlemények, 1965. pp. 5–45.

Bugyi Balázs: Conrad Gesner. = Orvosi Hetilap, 1965. pp. 2386–2388.

Bugyi Balázs: Schröder Gyula (1866–1918). = Orvosi Hetilap, 1966. p. 1956.

Bugyi Balázs: A röntgenológia hőskora Magyarországon. 2. rész. 1896–1920. Alexander Béla (1857–1916). = Radiológiai Közlemények, 1966. pp. 91–105.

Bugyi Balázs: A röntgenológia hőskora Magyarországon. 2. rész. 1896–1920. Alexander Béla (1857–1916). = Radiológiai Közlemények, 1966. pp. 42–54.

Bugyi Balázs: A röntgenológia hőskora Magyarországon. 3. rész. 1896–1920. Gyakorló kórházi és klinikus röntgenorvos pionírok. = Radiológiai Közlemények, 1966. pp. 69–84., 1967. pp. 50–61.

Bugyi Balázs: Adatok az emberi elektroencephalográfia felfedezésének történetéből. = Orv. és Techn., 1966. pp. 13–14.

Bugyi Balázs: Critical notes about Lazarus de Frigeis. /Vesalius adviser in Hebrew terminology/. Khorot/Jerusalem/, 1966. pp. 129–132.

Bugyi Balázs: Az organikus fizikától a reflex élettanáig: C. Ph. W. Ludwig. = Orvosi Hetilap, 1967. pp. 227–228.

Bugyi Balázs: A biokibernetika megteremtője: Ilja Fagyjevics Cion (1842–1912). = Orvosi Hetilap, 1967. pp. 518–519.

Bugyi Balázs: A röntgenológia hőskora Magyarországon. 4. rész. (folytatás). 29. (Hamburger Jenő). = Radiológiai Közlemények, 1967. pp. 69–74.

Bugyi Balázs: Adatok a renaissance-kori Magyarország egészségügyi felvilágosításához. = Egészségü. Felvil., 1967. pp. 78–79.

Bugyi Balázs: Marzio Galeotto: De homine = Therapia Hungarica, 1967. pp. 173–177.

Bugyi Balázs: Gáspár Ferenc – a távoli tengerek magyar orvos-útleírója. = Orvosi Hetilap, 1969. pp. 315–316.

Bugyi Balázs: Antonio Maria Valsalva, a klinikai patológia elfelejtett megalapozója. = Orvosi Hetilap, 1969. pp. 433–437.

Bugyi Balázs: Crato von Krafftheim. = Orvosi Hetilap, 1970. pp. 581–582.

Bugyi Balázs: A bonctani viaszkészítmények művésze: Felice Fontana. = Orvosi Hetilap, 1970. pp. 1296–1297.

Bugyi Balázs: A selmeci bányászakadémia első orvostanárai. = Orvosi Hetilap, 1970. pp. 1894–1896.

Bugyi Balázs: Szemelvények Montpellier orvostudományi egyetemének 750 éves történetéből. = Orvosi Hetilap, 1970. pp. 2368–2370.

Bugyi Balázs: A journey of a Danish physician and Scientist to Hungary in 1969. = Therapia Hungarica, 1970. pp. 94–98.

Bugyi Balázs: A korszerű sebészet egyik úttörője: Friedrich Trendelenburg (1844–1924). = Orv. és Techn., 1970. p. 92.

Bugyi Balázs: A sebészi kés történetéhez. = Orv. és Techn., 1970. pp. 121–122.

Bugyi Balázs: Az egészségre nevelés múzeumai. = Egészségü. Felvil., 1970. pp. 179–182.

Bugyi Balázs: Bicentenary of the foundation of the Mining Academy of Hungary at Selmec. = Med. Hist., 1970. pp. 403–404.

Bugyi Balázs: Carl Bernhard Brühl és az osztrák abszolutizmus. = Orvosi Hetilap, 1971. pp. 1172–1173.

Bugyi Balázs: Xavier Bichat. = Orvosi Hetilap, 1971. pp. 1535–1536.

Bugyi Balázs: Comenius járványokkal foglalkozó könyvéről. = Orvosi Hetilap, 1971. pp. 1655–1657.

Bugyi Balázs: A felvilágosult abszolutizmus nagy orvosa: Johann Peter Frank. = Orvosi Hetilap, 1971. pp. 1913–1914.

Bugyi Balázs: A klinikai endokrinológia úttörője: Alfred Fröhlich (1871–1953). = Orvosi Hetilap, 1971. pp. 2044–2047.

Bugyi Balázs: A fémek okozta egynémely megbetegedésről. = Orvosi Hetilap, 1971. pp. 2539–2540. (Kochlatsch István Antal 1721-ben Hallében megvédett doktori értekezéséről.)

Bugyi Balázs: A hallei egyetem első magyar orvosdoktora. = Orvosi Hetilap, 1971. pp. 2662.

Bugyi Balázs: Erdélyi diák hallei értekezése az egészségre nevelésről és a betegápolás helyes módjáról a 18. századból. = Egészségü. Felvil., 1971. pp. 37–38.

Bugyi Balázs: A magyar iparegészségügy úttörője: Chyzer Béla (1868–1912). = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 334–335.

Bugyi Balázs: Holzwarth Jenő. = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 1062–1063.

Bugyi Balázs: Az Edwin Smith papiruszról. = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 1079–1080.

Bugyi Balázs: Az első magyar antropológus: Török Aurél. = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 1302–1304.

Bugyi Balázs: Az első orvos-iparfelügyelő: T. M. Legge. = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 1939–1940.

Bugyi Balázs: Örmény származású magyar orvosokról. = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 2060–2062.

Bugyi Balázs: Sir Joseph Barcroft és a cambridgei élettani iskola. = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 2663–2665.

Bugyi Balázs: Bruges kórháza és Memling múzeuma. = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 2908–2910.

Bugyi Balázs: A gerontológia úttörője J. B. Fischer. = Orvosi Hetilap, 1972. p. 3032.

Bugyi Balázs: Szemelvények a Kolozsvári Orvos-Sebész Tanintézet történetéből (1775–1872). = Orvosi Hetilap, 1972. pp. 3148–3149.

Bugyi Balázs: Adalékok a budapesti Népegészségügyi Múzeum történetéhez. = Egészségü. Felvil., 1972. pp. 183–186.

Bugyi Balázs: Károly Ireneus József (1854–1929), az elektronika első magántanára. = Magyar Radiológia, 1972. pp. 193–197.

Bugyi Balázs: Angol orvos háromszáz éves útikönyve Magyarországról. = Orvosi Hetilap, 1973. pp. 97–98.

Bugyi Balázs: A bronchográfia úttörője: Karl Springer. = Orvosi Hetilap, 1973. p. 212.

Bugyi Balázs: Epilógus Röntgenről. = Orvosi Hetilap, 1973. p. 944.

Bugyi Balázs: John Hopkins és egyeteme. = Orvosi Hetilap, 1973. pp. 1820–1823.

Bugyi Balázs: David Livingstone misszionárius és orvos. 1813–1873. = Orvosi Hetilap, 1973. pp. 2428–2429.

Bugyi Balázs: Kétszáz éves a londoni Orvosi Társaság. = Orvosi Hetilap, 1973. pp. 2674–2676.

Bugyi Balázs: A radioaktivitás felfedezésének történetéhez. = Orvosi Hetilap, 1973. pp. 3099–3100.

Bugyi Balázs: „A sportolás művészetéről” megjelenésének négyszáz éves évfordulója alkalmából. = Testnev. sportegészségü. Szemle, 1973. pp. 277–279.

Bugyi Balázs: Cholera und andere Epidemien beim Bau einer Eisenbahnlinie in Siebenbürgen. = Med. Mschr., 1973. pp. 460–463.

Bugyi Balázs: In memoriam László Münster. = Therapia Hungarica, 1973. pp. 125–126.

Bugyi Balázs: Paul de Sorbait. = Orvosi Hetilap, 1974. p. 1908.

Bugyi Balázs: Fabricius Hildanus, a XVI–XVII. század legnevesebb német sebésze. = Orvosi Hetilap, 1974. pp. 2630–2631.

Bugyi Balázs: „Az orvos kötelességei” egy 1835. évi disszertációban. = Egészségü. Felvil., 1974. pp. 89–91.

Bugyi Balázs: 140 éves értekezés a vörös vértetek élettanáról. = Transfusio, 1974. pp. 59–60.

Bugyi Balázs: Az ólom okozta bélgörcsről. = Munkavédelem, 1974. pp. 43–44.

Bugyi Balázs: Egy régi magyar orvosi műszótárról. = Orvosi Könyvtáros, 1974. pp. 335–337.

Bugyi Balázs: Eine hallesche Doktorarbeit das Jahres 1721 über Barufserkrankungen der Bergleute. = Wiss. Z. Univ. Halle. Math. Naturwiss. Rh., 1974. pp. 153–159.

Bugyi Balázs: Magyar orvosok arcképei a londoni Wellcome Orvostörténeti Múzeumban és Könyvtárban. = Orvosi Könyvtáros, 1974. pp. 118–121.

Bugyi Balázs: Nagyszombati disszertációk 1775-ben. = Orvosi Hetilap, 1975. pp. 2846–2847.

Bugyi Balázs: Az élet fenntartásáról. – Egy 136 évvel ezelőtti orvostudományi értekezés. = Egészségnevelés, 1976. pp. 231–232.

Bugyi Balázs: Gyógyszerismertetésünk kezdeteiről. = Gyógyszerészet, 1976. p. 392.

Bugyi Balázs: Sportorvosi tárgyú disszertációk a reformkori pesti tudományegyetemen. = Testnevelési és Sportegészségügyi Szemle, 1976. pp. 175–181.

Bugyi Balázs: A betegek kötelességei. Adalékok az orvos és a beteg kapcsolatához 125 évvel ezelőtt. = Orvosi Hetilap, 1977. pp. 220–221.

Bugyi Balázs: Sebészettörténetünk vitatható személyisége: Nagel Emil kolozsvári sebésztanár = Orvosi Hetilap, 1977. p. 2168.

Bugyi Balázs: Szülészeti fogóról írt 200 éves orvostudományi értekezés. = Orvosi Hetilap, 1977. p. 2919.

Bugyi Balázs: A kamélia névadójáról. = Gyógyszerészet, 1977. p. 152.

Bugyi Balázs: Adatok a gyógyszerészek foglalkozási ártalmainak történetéhez. = Gyógyszerészet, 1977. pp. 179–180.

Bugyi Balázs: A magyar homeopatha orvosok és gyógyszerészeik első hazai gyűlése. (Pest, 1843. aug. 10.). = Gyógyszerészet, 1977. p. 185.

Bugyi Balázs: Fejős Pál. = Orvosi Hetilap, 1978. pp. 102–103.

Bugyi Balázs: A munkaegészségügy kezdete és fejlődése hazánkban. = Felsőokt. Munkavéd. Közlemények, 1978. pp. 41–63.

Bugyi Balázs: Orvosok az Olaszország egyesítéséért harcoló magyar légióban. = Honvédorvos, 1978. pp. 355–356.

Bugyi Balázs: Kánitz Félix (1829–1904). Szerbia és Bulgária orvos-egészségügyi feltárója a XIX. században. = Orvosi Hetilap, 1979. pp. 2564–2565.

Bugyi Balázs: Az orvosi sajtó etikájáról – hetven évvel ezelőtt. = Orvosi Hetilap, 1979. pp. 3184–3186.

Bugyi Balázs: Adatok Harkány-fürdő korai történetéhez. = Gyógyfürdőügy, 1979. pp. 2814–2819.

Bugyi Balázs: Az első magyar orvos-író akadémikus. Kovács Pál (1808–1866). = Orvosi Hetilap, 1980. pp. 1089–1093.

Bugyi Balázs: G. Flaubert (1821–1880) és az orvosok. = Orvosi Hetilap, 1980. pp. 1339–1340.

Bugyi Balázs: Csehov, az orvos. = Orvosi Hetilap, 1980. pp. 2834–2837.

-
- Bugyi Balázs: Foglalkozási ártalmak a reformkorban a korabeli szakirodalom tükrében. = Felőkt. Munkavéd. Szemle, 1980. pp. 3–20.
- Bugyi Balázs: A foglalkozási ártalmak és megelőzésük oktatása 1834 és 1852 között a Sárospataki Akadémián. (Dr. Soltész János munkássága). = Felsőokt. Munkavéd. Közlemények, 1980. pp. 48–78.
- Bugyi Balázs: A jó gyakorló orvos. = Medicus Universalis, 1980. pp. 319–320.
- Bugyi Balázs: Lichenthal Péter, egy elfelejtett nagy magyar orvos-zenetudós. = Orvosi Hetilap, 1981. pp. 1086–1087.
- Bugyi Balázs: A huszadik század első felének egyik érdemes egészségügyi felvilágosítója. = Egészségnevelés, 1981. pp. 33–34.
- Bugyi Balázs: Egy rövid életű egészségnevelő folyóirat a múlt században. = Egészségnevelés, 1981. p. 88.
- Bugyi Balázs: A 18. századbeli erdélyi orvosok a munkásság egészségügyének szolgálatában. = Egészségügyi Munka, 1981. pp. 54–56.
- Bugyi Balázs: A 18. századvégi magyar hírlapok és folyóiratok orvos-egészségüggyel foglalkozó közlései. = Egészségügyi Munka, 1981. pp. 275–278.
- Bugyi Balázs: „Néhány szó a’ színművészek betegségeiről”. = Felsőokt. Munkavéd. Közlemények, 1981. pp. 110–115.
- Bugyi Balázs: Akit indokolatlanul elfelejtettek: Schnirch Emil (1822–1884). = Orvosi Hetilap, 1982. pp. 2613–2614.
- Bugyi Balázs: Az ipari munkásság egészségügyi felvilágosítója: Jahn Ferenc. = Egészségnevelés, 1982. pp. 185–186.
- Bugyi Balázs: A Budapesti Királyi Orvosegyesület korai történetéből (1842–1862). = Medicus Universalis, 1982. p. 329.
- ³ Bugyi Balázsnak az Orvostörténeti Közleményekben megjelent írásai közül a következőket emeltük ki (– *a szerk. összeáll.*):
- Bugyi Balázs: Adatok Alexander Béla működéséhez. = Orvostörténeti Közlemények 17 (1960) pp. 196–198.
- Bugyi Balázs: Adatok a magyar röntgenológia kezdeti történetéhez (1896–1906). = Orvostörténeti Közlemények 21–21 (1961) pp. 370–386.
- Bugyi Balázs: Adatok a nagyváradi röntgenlaboratórium működéséhez. = Orvostörténeti Közlemények 26 (1962) pp. 185–189.
- Bugyi Balázs: Adatok a magyar röntgenlámpa történetéhez. = Orvostörténeti Közlemények 30 (1964) pp. 187–191.
- Bugyi Balázs: A röntgenológia megszületése Magyarországon. = Orvostörténeti Közlemények 30 (1964) pp. 191–192.
- Bugyi Balázs: Az ezeréves – millenáris – kiállítás röntgenológiai vonatkozásai. = Orvostörténeti Közlemények 30 (1964) pp. 192–195.
- Bugyi Balázs: A bolognai archigymnasium magyar orvostanhallgatói. = Orvostörténeti Közlemények 41 (1967) pp. 185–188.
- Bugyi Balázs: Andreas Vesalius és kora az 1964. évi bázeli XIX. nemzetközi orvostörténeti kongresszus tükrében. = Orvostörténeti Közlemények 41 (1967) pp. 205–208.
- Bugyi Balázs: Lazarus de Frigeis. = Orvostörténeti Közlemények 41 (1967) pp. 208–209.
- Bugyi Balázs: Az orvostörténet Olaszországban. = Orvostörténeti Közlemények 41 (1967) pp. 209–214.
- Bugyi Balázs: Az orvosi fizika Semmelweis korában. = Orvostörténeti Közlemények 43 (1967) pp. 101–107.
- Bugyi Balázs: Franz Anton Mesmer és magyarországi tartózkodása 1775-ben. = Orvostörténeti Közlemények 62–63 (1971) pp. 117–120.
- Bugyi Balázs: Magyar vonatkozás Magister Magnus Hund jr. bányarorvosi munkájában. = Orvostörténeti Közlemények 73–74 (1974) pp. 227–228.
- Bugyi Balázs: Rohrbacher Kálmán, Annaberg XVI. századbeli főorvosa. = Orvostörténeti Közlemények 78–79 (1976) pp. 237–240.
- Bugyi Balázs: Az első hazai, orvosi műszerről írott értekezésről. = Orvostörténeti Közlemények 80 (1976) pp. 83–89.
- Bugyi Balázs: A Priessnitz-féle hidegvízkezelés korai hazai története. = Orvostörténeti Közlemények 81 (1977) pp. 89–95.
- Bugyi Balázs: A hazai anthropológia néhány korai írása. = Orvostörténeti Közlemények 87–88 (1979) pp. 261–268.
- Bugyi Balázs: Népi gyógyászat a reformkori orvostudori értekezésekben, különös tekintettel Trencsén megyére. = Orvostörténeti Közlemények Suppl. 11–12 (1979) pp. 313–323.
- Bugyi Balázs: Orvosi helyesírásunk történetéhez. = Orvostörténeti Közlemények 93–96 (1981) pp. 219–224.
- Bugyi Balázs: Az első „népszerű orvostan” főiskolai tanszék (1834–1852) történetéből. = Orvostörténeti Közlemények 93–96 (1981) pp. 225–235.

Horusban 40 közleménye jelent meg. A német és olasz orvostörténelmi lapok is szívesen közölték írásait. Hosszabb-rövidebb közleményei mint értékes mozaikkövek használhatók fel a magyar orvostörténelem összefoglaló képében. Közleményeinek jelentős része a radiológia, elsősorban a hazai radiológia történetével foglalkozik.

Ezeket felhasználta a 'Hungarian Medical Radiology Past and Present' című,⁴ két kiadásban is megjelent munkája megírásakor. Szorgalmas és szerencsés munkával feltárta, és így az utókor számára megőrizte a magyar radiológia úttörőinek munkásságát. Gyakran jelentek meg könyvismertetései; alapos kritikai értékelésével felhívta a figyelmet sok külföldön megjelenő orvostörténelmi tárgyú műre. (...)

---

⁴ Bugyi Balázs: Hungarian medical radiology. Past and present. Bp., 1977. 61 p.